

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczá u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 < 05 >
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, október 14.

A kormány barrikádja.

Szerényen huzódik meg a minap a t. Ház elé terjesztett tulkiadások között e rövidke jelentés:

A belügyi tárca 1896-iki kiadásainál, melyeket a legfőbb állami számszéknel most vizsgálják felül, a *csendőrség tételénél 89,364 frtnyi tulkiadás mutatkozik*. A belügyminiszterium e tulkiadást a kiállítás rendőrségének, valamint az *általános választások alkalmával*, a rend fenntartása érdekében kirendelt csendőrség kiadásaival indokolja.

Csinos kis hír, mely egy piczinyke csücskét lebbenti fel annak a fátynak, melyet a feledés oly jótékonyan borított a leviharzott választásokra.

89,364 forintnyi tulkiadás a kiállítási rendőrség háta mögé bujtatott választási csendőr apparátus miatt. Nem sok ez egy kicsit?

Vegyük hozzá a ház asztalára nem kerülő vendéglői számlákat, a fuvar bért, napidíjat és voks-díjakat, micsoda rengeteg összeget tesz ki ez!

S miért ez a tenger pénz pocsklás? Miért szórják választások alatt úgy a pénzt, mintha itt találták volna fel az új arany mezőket? Miért összpontosítanak 89,364 frt árú csendőrt és a községek által fizetett, tehát ismeretlen összegbe kerülő rengeteg katonát a választásokra?

Szerbiában egymást gyilkolják a választásoknál, ott el kellene a katonaság és nem rendelnek ki, nálunk kötéllel kell

fogni a szavazókat és csengő argumentumokkal, rengeteg itallal lelkesíteni anynyira, hogy le is szavazzanak, mire tehát nállunk az ostromállapot választások idején? Mire a katonaságon kívül, mely igen disziti a választásokat, még csendőrség is?

Aki nálunk választó polgár, az a magas cenzus alapján már a jobb módu polgárok közé tartozik, mit gondoljunk a nem választókról, ha a jobb módu választókra is ezer szám kell rá ereszteni a csendőröket?

De nem is ez az ok. Nem a nagy bőség miatt hánykolódnak a bankók választás idején, nem lázadástól való félelem miatt rendelik ki ilyenkor a katonaságot, nem a választók gonosz volta miatt kell az a rengeteg csendőr, — hanem a taktika miatt.

Mert háromszáz kormánypárti képviselőt szülni keserves dolog, vajudik belé a bankó, a baka, a csendőr és az államkassza. A pártkassza pedig egyszerűen bele hal.

A csendőrségre túlkiadott 89,364 frt, a katonaság kirendelése miatt bevasalt községi sok száz forintok, a pártkassza 100,000-rei, a jelölt páciensek vagyonnal felérő kiadásai, a torkokon lecsorgott bor patakok költségei, a fuvar, napdíj és vokok ára, ha ezt mind össze adjuk, akkor milliók jönnek ki eredmény gyanánt és ezek a milliók = 300 kormánypárti képviselővel.

No! ha a buza legolcsóbb is Magyarországon, de az bizonyos, hogy az ország honatyái legrágábbak.

És vajjon megér-e az a 300 mameluk milliókat?

Mihelyest ezt a kérdést fel lehet tenni, mindjárt megtaláljuk már magában e tényben is a választ, — nem.

Mert amit pénzért lehet kapni — az árú, a képviselőknek pedig egyebeknek kell lenniök.

Vajjon megszavazzák-e majd a házban azt a tulkiadást, melyet előleges felhatalmazás nélkül választásnál felhasznált csendőrökre költött el a belügyminiszter? Természetes dolog.

Hiszen ez a tulkiadás a kormánypárt apja, melynek boldog létét köszönheti.

Inkompatibilitás már nem létezik, nem jobb lenne elnöki rendre utasításban részesíteni azokat, akik ilyen tulkiadások megszavazása után még választási tisztaságról mernek beszélni.

De kérдем kell-e röpiratot írni választási visszaélésekről ezen tulkiadás nyilvánosságra jövele után?

És ilyen viszonyok között minden elfogulatlan embertől kérjük, hogy a kormánypárt 300 főnyi száma mellett is nem kisebbség-e minden tekintetben az ellenzék mellett?

Még egy pár ilyen titkos tulkiadás és kénytelenek leszünk úgy klaszifikálni az országgyűlést, hogy négy ellenzéki párttal szemben áll háromszáz podgyász.

Akkor a kormánypárt eljárása is érthető lesz, hisz a podgyászokból csinált barrikád megvédi a háta megett ülőt, de balgaság volna azt kívánni, hogy alkosson is valami egyebet, mint barrikádot.

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Az ararati árvizkárosultak.

Pierre Veber után: Mendelényi Béla.

Amint a »Legujabb napi hírek« főszerkesztője átfutotta a beérkezett tudósításokat, így szólt: Hm, hm! Igen, csak annyit mondott a kiválóan elterjedt lap fő szerkesztője és mutató ujjával megveregette jobb orrcimpáját.

Ez a gesztus a szigorú főszerkesztőnél mindig valami szokatlant jelentett. 1895-ben is, mikor a lengyel mozgalmak kezdetüket vették, ugyanezt a gesztust használta és ime a minden oroszok czárját nyomban kikérdezgette a lap egyik munkatársa és döntő fontoságu válaszokat hozott tőle: — legalább a másnapi számban már benne volt ez a tudósítás. És 1894-ben, a kongó lázadás idején ismét csak azt jelentette ez a gesztus, hogy a »Legujabb napi hírek« egyik párisi helybeli reportere a rettenetes Behanzin-nek gondolat és érzelem világát tárta fel, — természetesen, hogy ismét egy személyes interview kapcsán.

Három hónappal ezután újra megkezdte átkos működését Jack, a hasfelmetező. Alig, hogy a posta azt a hírt megvitte a »Legujabb napi hírek« szerkesztőségébe, a főszerkesztői mutatóujj már ismét az orrcimpán kopogott, — és másnap a lapban az elálmélkodott Páris bámulva olvasta a tárczát:

»Egy napig Jack-nél, a hasmetszőnél.« —

Minden olyan alkalommal, valahányszor egy hírlapi kacsa feltalálásáról volt szó, megemelte mutató ujját az orr hatalmas birtokosa; s az összes munkatársak, a legapróbb »sornyiszálók« csakugy, mint az arannyal fizetett »nevek«, úgy tekintettek erre a mutatóujjra, mint a zenekar a karmestéri pálczára szokott.

A jelenlegi tudósítás — a mely ismét mozgásba hozta a fontos ujját — eként hangzott:

»Az ararati tartományt (Armeniában) szörnyű szerencsétlenség sújtotta. Az őszi esőzések következtében — melyek itt szokás szerint 40 nap és 40 éjjel tartanak — a máskor oly csendes patakocskák roppantul megnövekedtek és elöntötték az egész hegyvidéket. Rövid néhány óra alatt elborította a rohanó ár a lapályokat és a szántóföldeket; majd aombokat és magaslatokat is fenyegetni kezdte a féktelen vad elem s mindinkább nőtt. A hegylakókon csak a gyors kiköltözködés segíthetett már. Fatörzsekből tutajokat tákolnak össze. De mindössze nagyon kevesen tudtak menekülni úgy, hogy néhány házi állatot, butort, élelmi szert is vihessenek magukkal a gyermekeken, asszonyokon és aggokon kívül. Így hányódtak vagy 5—6 héti; végre az ár apadni kezdett és kiköthettek. Azonban a szerencsétlen hajótöröttekre a sok szenvedés után most a legnagyobb inség vár. A tartomány kimpesztult; mindent elsöpört a rettenetes árviz. S így a szörnyű szerencsétlenségből csodálatosan menekülteknek most semmi örömük sem telhet az életben. A legnagyobb valószínűség

szerint nem fogják kibírni a roppant inséget, és nagyon könnyen meglehet, hogy mikorra ezen sorok napvilágot látnak, már nem is lesznek az élők sorában.«

Eként hangzott a kissé virágos nyelvezetű tudósítás. És a fontos mutató ujj, mely eddig az orrcimpán kalimpált, most egy villamos csengő gombjára nehezült. »Madame Hunetelle-t kéretem egy pillanatra.« Madame Hunetelle, — egy szikár termetű koros hölgy, ki mindig izgatott volt és egyidejűleg mindig ujdonságokért reszkedett, — belépett.

A főszerkesztő átnyújtá neki a fontos hírt tartalmazó levelet. »Lesz oly szíves elolvadni, és velem tudatni, hogy mit tart róla? — A hölgy átfutotta a tudósítást és így szólt:

»Épenséggel nem hat rám. Ki érdeklődne ezen árvizkárosultak iránt, — az ararati árvizkárosultak iránt? Ararát! Tudja legalább hogy merre van? Nekem fogalmam sincs róla.«

A főszerkesztő nem veszté el nyugalmát.

»De Madame Hunetelle! Az Ararát hegyiség«, emlékezzék csak vissza, Armeniában van. A hegyi lakók főleg, — nos abból élnek, a miből tudnak. Ez egészen mellékes. Azonban egész bizton számíthatok rá, hogy holnap reggeli számunkban legalább is egy cikk meg fog jelenni az Ararati árvizkárosultak-ról; — 180—200 soros cikk az ön olyannyira becses és kiváló tollából. És meleg hangon, Madame Hunetelle, meleg hangon! Együttal arra is felhatalmazom, hogy záradékol adakozásra szólítson fel mindenkit.

A bécsi katolikus néppárt, mint közvetítő.

A bécsi katolikus néppártnak úgy látszik hova-tovább sikerre vezet azon álhatatos törekvése, hogy a nyelvkérdést illetőleg kitűzött célját elérje. A párt feje most már élénk tárgyalásokat folytat, a többségen kívül álló pártok vezéreivel s tapintatos fellépésének valószínűleg meg is lesz az az eredménye, hogy a két szélső elemet ebben a kérdésben legalább közös akcióra bírja.

Működéséről a következőképpen ír a hivatalos:

»Az a hír, hogy Dipauli báró a többségen kívül álló különféle pártok vezéreivel a nyelvkérdést illető javaslatáról beható megbeszélést tartott, ép oly igaz, mint az is, hogy Dipauli báró, — a katolikusnéppárt intenczióinak megfelelően, — úgy a német opposícióval mint a cseh törekvésekkel meg akar alkudni és ezeket lehetőleg összeegyeztetni, hogy a nyelvkérdés óhajtott megoldását így megvalósíthassa. Mert a katolikus néppárt azon felfogásból indul ki, hogy a tisztességes közvetítő szerepére vállalkozottaknak tul kell magukat tenni a pártkérdésben. Dipauli lebeszélte a pártvezéreket arról, hogy a nyelvkérdésben eddig elfoglalt álláspontjukhoz ezután is mereven ragaszkodjanak. De ezt oly modorban tette, hogy nem láthatott benne senki nyílt állásfoglalást. A katolikus néppárt állhatatosan a többséggel fog tartani annál is inkább, mivel a többségnél már most is élénk érdeklődés tapasztalható a nyelvrendeleti javaslat iránt s mivel a kérdés nyugodtabb megbirálása közöttük mindinkább tért hódít. A katolikus néppárt most is mindig arra törekszik, hogy javaslata megvalósuljon. Eddig a hivatalos.«

Szóval a katolikus néppár buzgón felhasznál minden kínálkozó alkalmat és tisztességes eszközt, hogy súlyt adjon szavának, híveket szerezzen eszméinek és híveket toborozzon kibontott zászlaja alá.

Hol a karteltörvény?

Az osztrák kormány benyújtotta a karteltörvényjavaslatot az osztrák parlamentnek. Ez a törvény állami felügyelet alá helyezi azokat a karteleteket, amelyek azoknak a fogyasztási cikkeknek termelési, ár- vagy eladási viszo-

nyait szabályozzák, amelyek, mint a cukor, pálinka, sör, ásványolaj és só, közvetett adóval vannak megróva. Az állami felügyelet azokra a karteletekre is kiterjed, amelyeknek működése belföldön is érvényesül, valamint a belföldi és külföldi karteletek megállapodásaira is. Az osztrák törvény nem elégséges ugyan, de valami. Hol van azonban a magyar törvényjavaslat? A kormány fölszólította a kereskedelmi és iparkamarákat, hogy adjanak véleményt a karteltörvényjavaslat előkészítésére nézve. Ézzel igen jól tudta, hogy tetemes ideig elhuzhatja a kérdést, mert a kamarák nehezen mozdulnak és úgy nyilatkoznak, hogy a kormány azt magyarázza ki belőle, a mit akar. A kamarák tényleg igen lassan küldözgetik be válaszukat, de a kormánynak ez nem fáj, arra meg éppen nem is gondol, hogy megsürgesse a kamaráknál a már sürgőssé vált kérdést. Addig azonban, míg a karteltörvény kora majdan be fog következni, élénken részt vesz a kormány maga is például a vaskartelben, melynek céljai szintén nem üdvösebbek, mint a többieké.

Fiutódok kerestetnek.

A hivatalos lap tegnapi számában felhívja mindazokat, a kik egyenes ágon fiutódai a báró Simonyi családnak, jelentkezzenek; mert ha hat hónap alatt nem jelentkeznek igazolt fiutód, a magvaszakadt család a főrendiház törlni fogja családkönyvéből. — Ez más szóval annyit jelent, hogy a Simonyi familia az 1894-ben elhunyt Simonyi Lajos báróban kihalt. Sok nevezetes alak került ki ebből a családból. A híres Simonyi öbester is innen származik. A utolsó sarj a politikai életben is tevékenyen részt vett, — előbb miniszter volt, a fuzió óta pedig mérsékelt ellenzéki képviselő volt, a főrendi házban az egyházpolitikai ellenzékhez tartozott. S most megfordították a sirbolton a híres kurucz czimert. — Hiába; pusztulunk, veszünk.

ORSZAGGYULES

A képviselőház ülése.

Budapest, október 14.

A folyosón és a teremben Olay Lajossal pöröltek az ellenzékiek.

— Mi a gutának ez a zárt ülés? Nem érdemli meg Berzeviczy.

— De bizony jó lesz — erősködött Olay — hadd tanuljon egy kis illetet.

— Eredj már — békítette Meszlény Lajos — kaptál te már külön rendreutasítást is.

— Éppen azért, háborgott Olay — mindig csak rám járjon a rud?

— Addig-addig beszéltek, hogy utoljára Olay kiszaladt a teremből.

— Hová még? — kiáltott Thaly Káimán — visszavonod a zárt ülést?

— Tudom is én! — felelt rekedten Olay és eltűnt.

Szilágyi Dezső szokott méltóságos kényelmével fél tizenkét órakor megnyitotta az ülést.

Viczinális vita.

Csakhamar áttértek a napirendre. Legelőbb a szécsány—szamos—alibunári és szamos—antalfalvai viczinális vasuti javaslatot tárgyalták, melyet Kovács Pál előadó ismertetett és ajánlott elfogadásra.

Major Ferencz nem akarja a Ház eddig élvezett nyugalma a viczinális viharok fölidésével megzavarni, bár azok a viczinális vasutak irányában igen bizalmatlanná tették a közönséget és szükségessé tették a viczinális törvény revízióját. Most csak arra mutat rá, hogy a viczinális vasutak által némely törvényhatóságok annyira meg vannak terhelve, hogy képtelenek más fontosabb terhek viselésére. Vannak oly törvényhatóságok, ahol viczinális vasutakat építenek, míg a közutakat nem képesek kiépíteni. A vízi utak teljesen el vannak hanyagolva. Nem viczinális vasutakra, hanem ipari függetlenségre kell törekednünk. Mit ér a sok vasuti összeköttetés, ha iparczikkeinket külföldről hozzuk. Kéri a viczinális törvény revízióját, nyújtson be a miniszter erre törvényjavaslatot.

Sima Ferencz: Lukács Béla alatt nem volt az rossz gyakorlat, hogy egy vonalra 4—5 viczinális engedélyt adott volna ki. (Nevetés a jobb oldalon.) Ne tessék nevetni, ez igen rossz rendszer. (Közbeszólások: Baross alatt is megtörtént.) Tagadom. Baross alatt egyetlen eset se volt. Ez immoralis politikai eljárás, több engedélyt kiadni az előmunkálatokra s aztán legvégül döntenet el, hogy ki kapja tulajdonképpen az engedélyt.

Madarász József: Régi meggyőződése, hogy a helyi érdekű, vagy szomszédos forgalom — de semmiesetre se viczinális — vasutak mostani rendszere aközérkölciség rovására áll fönn. Véget kell ennek vetni. A revízióra vonatkozó javaslatot mielőbb be kell terjeszteni.

A többség ezután a javaslatot elfogadta.

Erre a kijelentésre Madama Hunetelle lelkesülten így kiáltott fel: »Miért nem mondta ezt mindjárt! Hisz nagyon jól tudja, hogy toltam mindig készen áll, hogy a sors-sújtotta embertársaimon segítsen, — bármilyen nyelvű, nemzetiségű és hitfelekezetűek is legyenek azok.« Ezzel asztalához rohant és félelmetes gyorsasággal lekanyarította a 200 sort.

Másnap reggel megjelent a gyors hírnévre kapott, fontos cikk, »A borzasztó víz« czimvel. Óriási hatást keltett. Valósággal könnyű záport fakasztott egész Páris szeméiből; — és szinte attól lehetett tartani, hogy a város is víz alá kerül.

A cikk négy részből áll. Az első részben nagyogó nyelven volt leírva az armeniai pástorélet általában, s az ararati különösen. Azután következett az árvíznek és pusztító hatásának megkapó leírása, valamint ecsetelése az beállott általános nyomornak. Végül, hivatkozva az emberbaráti szeretetre és Párisnak annyiszor tapasztalt drága jó szívére, lángoló felhívással végződött, melyben adakozásra hívott fel minden emberbarátot.

És az »Ararati árvizkárosultak iránti részvét mind nagyobb és nagyobbra nőtt. Madame Hunetelle rajta volt, hogy időnkint újabb cikkekkel ébren tartsa. A többi lapok sem akartak a »Legujabb napihirek« mögött maradni. Igen, a lapok között valóságos versengés kezdődött, az iránt, hogy melyik gyűjt nagyobb összeget.

Az adakozók neveit természetesen naponta közzölték, még pedig azt, a mit az ada-

kozó irt a lajstromra. Kinek-kinek a sajátizlése szerint.

Voltak például olyanok, akik 100 francot adtak, de neveiket szerényen elhallgatták. Mások ellenben, akik 1 francot adtak, egész nevüket kiírták. Legtöbbre ment azok száma, akik 2 sons-t (2 kr.) adományoztak, s akik nevüket, előnevüket, sokféle czimeiket, mondásaikat is a lajstromba írták s e mellett jó szívükről és készükről is említést tettek. Ilyen formán.

»Éljen a haza — 75 cent.« — »Szerencsétlen áldozatok, mentőtök közel van! — 35 cent.« — Sőt »A kövér Ferencz és a nyulánk Anna — 25 cent.

A kereskedők, kik reklám után áhítoztak, szintén felhasználták ez alkalmat. Volt ilyen adakozó is: »Mallard, fűszerkereskedő, első rendű üzlet, szeszes italokat árusít nagyban, tulajdon borait, mindenféle esemegét, főzelékeket, Strassburgi májpestétomot, fő utca 275, a szegény árvizkárosultaknak — 3 frank.

Körülbelül 200,000 frank gyűlt össze. Elégséges összeg volt bőven; tekintve azt, hogy alig hús emberből állott az ararati vizkárosult társaság. — Ámde, ha Páris egyszer megindul, nem ismer határt.

A »Legujabb napi kirek« fűszerkesztője pompásan érezte magát. Fölöttébb kedve telt abban, hogy úgy szólván ura volt a helyzetnek. Esze ágában sem volt, hogy az aranyáradatnak végét szakítsa és hogy az adományokat rendeltetési helyükre juttassa. Hagyta hadd érjen a dolog. Végre is, elérte azt, a mit

akart. Összeköttetésbe lépett a többi lapkiadókkal és indítványozta, hogy rendezzenek nagy népünnepélyt az ararati árvizkárosultak javára.

Az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadták. Rögtön ünnepély-bizottságot választottak a leghíresebb nevű férfiakból. — Azután a különféle kisebb bizottságokat alakították meg, — színházbizottság, zene-bizottság stb. Minden ilyen bizottság aztán ügyosztályokra és kerületekre oszlott.

Új czimek is szülemlettek, mint már az az ilyen alkalmakkor szokásos. — Így pl. »Előmezőbizottsági-einök, — vagy »Az alkalmazottakat elhelyező és az ararati vizkárosultakat segítő alap — egyesülettel egyesült egyesület titkára.« — A kézművesek és szállítók, minden rendű és rangú ügynökök hetekig bőséges megbízásokat kaptak a rendezendő ünnepélyre, — természetesen egyelőre hiletben . . .

Az intézők eléggé óvatosak voltak, hogy az anyagi tekintetben őket esetleg terhelő minden felelősséget szép esendesen lerázzanak a nyakukról. Az össz- és főülésen az elnöklőigazgató így siklott át ezen a kényes kérdésen: »és azok, kik közadományból gyűlt pénz kezélik, meg fognak felelni a beléjük helyezett bizalomnak.« — De különben sem sokat törődtek ezzel. Azután az ünnep programját állapították meg; mely így hangzott: 1. Nagy éjeli ünnepély a városerdőben. 2. Diszeldadás a »Théâtre français-ban. 3. »Bal paré« az Odeonban. 4. Nagy jótékonybázár a »Galerie

Letárgyalták ezután a mátrai—kisujszál-lás—dévaványa—gyomai és Békés vármegyei h. é. vasutak engedély okiratainak egészítéséről és a *vészlő-kötegyán-hollódi* h. é. vasutáról szóló törvényjavaslatokat.

A javaslatokat vita nélkül fogadták el.

Spanyol—magyar szerződés.

Végül a Spanyolországgal a találmányok, védjegyek és mustrák oltalma tárgyában 1897. évi január hó 21-én kötött egyezmény beczikelyezéséről szóló tv. javaslatot tárgyalta. *Heltai* Ferencz előadó ismertette. Vita nélkül megszávták.

Fiume.

Legvégül Bánffy Dezső báró miniszterelnök felelt Lukács Gyulának a fiumei kérdés ügyében beadott interpellációjára. A miniszterelnök felolvasta az 1893-iki regnikolaris bizottság óhaját, mely szerint tételessék meg minden, amit a fiumei kérdés megoldásának érdeke megkíván. Azt hiszi ily körülmények közt a fiumei kérdéseket nem szabad politikai szempontból fölfogni. Neki nagyon óvatosságnak kell lenni s ma se felelt volna, ha Lukács tegnapelőtt olyan túlkövetelést nem sürgette volna. Sajnálja, hogy Lukács éppen most nincs jelen.

Sima Ferencz: Nem tudta, hogy felelni fog. (Nagy zaj jobbról: Előre jelezve volt, ki volt hirdetve.)

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Felelek tehát, bár nem tudom, hogy szolgálatot teszek-e vele az ügynek (Tetszés jobbról.) hogy ne mondassák, hogy késem a válaszzsal.

Ezután pontonként felel az interpellációra. Kijelenti, hogy a kormányzó állás betöltése közel van. Képet nyújt a fiumei álláspontokról. Mi a fiumei kérdés? Az, hogy megállapíttassék Fiume közjogilag hova tartozik. Ez most nem forog kérdésben. Ez a regnikolaris bizottság hatásköre. (Zaj balfelől.) Engedelmet kérek, én tárgyilagosan kell, hogy beszéljek, hogy se a magyar, se a horvát érdekek álláspontjából nem szabad az ügyet tárgyalnia, hanem tisztán a regnikolaris bizottságok határozatai alapján. E bizottságok határozatai mint Fiume közjogi hovatartozandósága eddig eldöntve nincs s Fiume csak kormányzati uton dirígható. Felolvassa a kezében levő iratokból a fiumei kérdésre vonatkozó adatokat.

Sima Ferencz: Dárday, Beksics.

Bánffy miniszterelnök: Ismételen hallom már az ilyen közbeszólásokat. Mit gondolnak a képviselő urak, egy miniszter csak egy előkészület nélkül ad választ ily fontos ügyben? Igenis *előtanulmányokat* tételtek egyik-másik tanácsosommal. (Zajos tetszés jobbról.) Az ő

véleményükből formálom a magamét. (Élénk helyeslés jobbról) s az ilyen szemrehányások által nem érzem magamat sértve.

Előadja ezután a regnikolaris bizottság *k i v á n a l m a i t* s konstatálja, hogy ő semmi egyebet nem csinál, mint a mit Fiume kíván: ánketet tart, tanácskozik s azon van, hogy a megoldandó kérdések megoldassanak.

Fiumének iskola statulumai érintetetlenek ugyan, de azt hiszi, hogy iskoláiban az állami felügyelet szükséges, mert nem lehet, hogy statulumai az állam törvényeivel ellenőrzésben legyenek. (Helyeslés.) Egyébként konstatálja, hogy a fiumei községi iskolákban nem tartja szükségesnek a kormány a magyar nyelv kötelező tanítását. (Madarász József: elég rossz.) Azt hiszi, ilyenformán nem panaszkodhatnak statuumaik ellen elkövetett erőszakosságról.

Konstatálja ezután a regnikolaris bizottság okirataiból, hogy a fiumni reprezentanza óriási tévedésben van, mikor azt hiszi, hogy Fiumében csak az ő hozzájárulásával lehet a törvényeket életbeléptetni. Ez absurdum. A korpus speratum nem jelenti azt, hogy Fiume harmadik tényező legyen az államban, a kormány szigorúan ragaszkodik államfelügyelői jogához. Erre nézve megtesz minden szükséges lépést.

A kormány nem akarja sérteni Fiume autonómiáját, hanem a fiumeiek anketbevonásával akarja a kérdést megoldani. Ehhez még Horvátország beleegyezése se szükséges, de mégis, nehogy a horvát közjog megsértessék, meghívta az anketbe a horvát kormányt is. Szavait azzal végzi, amit kezdett: Tételessék meg minden, a mi Magyarország és Fiume közti kapcsolat szorosabbá tételére a törvény keretén belül lehetséges. (Zajos helyeslés jobbról.)

Horánszky Nándor a kérdéshez kér szót. A miniszterelnök oly veszedelmes dolgokat állított, melyek nem is tartoztak az interpelláció tárgyához, az pedig Magyarország közjog-helyzetére vonatkozik.

Elnök: A képviselő ur csak a kérdés feltevéséhez szólhat. Kritikába nem bocsátkozhatik.

Horánszky: Ez csak indoklása kérelmemnek. Nehogy itt az lássék, mintha a miniszterelnök álláspontját a Ház is magáévá tenné, kérem, hogy ezek az interpellációra magára adott válasza tételessék föl a szavazás.

Bánffy miniszterelnök: Nem tudom, mit tart oly sérelemnek a képviselő ur. Én mindjárt beszédem elején mondtam, hogy a közjogi hovatartozás fölött nem lehet most vitatkozni, tisztán csak a provizorium szempontjából lehet e kérdéssel foglalkozni. Egyébként se volt joga a képviselő urnak most az interpelláció keretén belül nyilatkoznia.

Elnök: A szabályok megtartatása az elnökség hatásköre. (Tetszés balról). A képviselő urnak joga volt a kérdés feltevéséhez szólni s követelni annak szétosztását. A neki biztosított határt tehát nem lépte túl. (Mozgás jobbról, tetszés balfelől). Már most az a kérdés, a Ház beleegyezik-e ebbe.

Az elnök erre föltette a kérdést. A többség nem engedte a szétválasztást s egészben tudomásul vették a választ.

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Érdekes közgyűlést tartott tegnap Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága. A gyűlésen már észrevehető volt, hogy a fillokszera pusztítása nyomán új gerezdek teremnek, a hegy rekonstrukciója szépen halad.

Régebben, míg az Isten áldotta borág lepte el a nagyvárad hegyet, a törvényhatóságnak is meg volt a szüreti szünideje, október hónapban nem volt közgyűlés. Tegnap is hiányoztak azok a városatyák, akiknek már terem a venyige.

Daczára, hogy választás is volt, a tárgysorozat ezenkívül több kiváló fontosságú ügyet felölelt, alig volt jelen 50—60 városatyja.

Simán, esendően indult a tanácskozás; kevesen voltak a hegypartiak s még egyetlen interpellációval sem zavarták meg a nemes tanácsot. Pedig ott voltak a tanács tagok mind, a néhai Justh Sándor által *vádoltak* padjának elnevezett zöld emelvény körül.

Volt is rájuk szükség, mert a személyzet szaporítás kérdésével olyan csatározás fejlődött ki, a melyet kevés híjával, majdnem a tanács nyakában hagytak. Így az adóügyben elmondott sok elégia után csak két fogalmazót szabtak le róla. *B o r d é* Ferenczre és *D a r v a s s y* Lajos tanácsosokra nézve végződött vesztességgel a háborusdi.

A költségvetéssel alig 10 percz alatt végeztek. Múskor mekkora dikciókat pufogtattak el mellette.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A közgyűlésen *B e ö t h y* László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Gyöngyösy Lajos, Hlatky Endre, Mezey Mihály

des *Machins-ben*. Belépő díj 50 sous. Gyermekek és katonák — örmestertől lefelé — felét fizetik; és így tovább

Az ünnepély leendő jövedelmét körülbelül 2 millió frankra tervezték. Ebből levonatk az összes kiadások — kbelül 1/2 millió — tehát jut az árvizkárosultaknak legalább is másfél millió franc.

Boldog árvizkárosultak!!

Am ez a gondosság és lelkiismeretesség a számvetésben nem volt tartós. Első volt az *»Elhelyező iroda«* főnöke, a ki az iránt érdeklődött, vajjon a bérkocsikra, ebédre és a működés fényének emelésére tett kiadások a társulat pénztárából lesznek fedezve? A kérdés nagyon természetesnek látszott és feleletképen jóformán mindenki kezdte oda fordítani a rá bízott összegeket, a hová éppen jónak látta, ha éppen saját céljaira is.

A kecségtető kilátások buzgó tevékenységre serkentettek mindenkit. A buzgalmat csak növelte, mikor az ülésen egy-egy *»elnök«*, *»bizalmi férfi«*, *»titkár«* s ki tudja még ki nem, fontos képpel javasolta, hogy pl. a lampionok ettől meg ettől a cézgtől szerzendők be, mivel ezen cézget indítványozó személyesen, mint első rangut ismeri. Meg azután az ilyes közvetítés félek hoztak is szépen a konyhára. A bizottság maga pedig igrán önfeláldozással fáradozott a siker érdekében. S hogy borzasztó fáradaimák közepette annál gyorsabban működhessenek, mindannyian úgy a maguk, mint barátneik számára hónap-számra bérkocsit tar-

tottak — természetesen a közös kassza rovására. Mert hát így olcsóbbá került és a szegény ararati vizkárosultak így kevésbbé lettek megrövidítve. A bankettek is takarosak voltak és nagyszámu résztvevő emarbarátot csődítettek az asztalok köré.

A délutánok megrendelések teljesítésére voltak szánva. És ilyenkor tisztességes mennyiségű portéka esett egy-egy bizalmi férfura, mint *»ráadás«*. — A szinügyi bizottságot sem hallgathatom el. Ez oly rengeteg sok tagból állott, hogy akár 40 diszelőadást rendezhetett volna változott személylyrel.

Végre elérkezett a várva várt és sokat emlegett ünnepély napja. Az egész Páris talpon volt már kora hajnalban. Az utcák mindenfelé armeniai lobogókkal és kokárdákkal voltak díszítve; — viola színben uszott a város — mert a lapok azt írták, hogy ez Armenia hivatalos színe. Mindenütt külön kiadásokat árultak, illusztrált és egyszerű újságokat. Az illusztrációk pazar színekben ábrázolták az armeniai katasztrófát és megmenekülteket; továbbá pillanatnyi fölveleket az ünnepélyről.

Mit mondjak a fényes ünnepélyről? Tollam képtelen ily hatalmas kép hü visszaadásra. 5 napig tartottak az ünnepek; alkalmi előadásokkal, armeniai táncokkal, dalokkal és hü jelmez felvonulásokkal tarkítva. Mikor aztán az utolsó előadás is véget ért, midőn elhangzott az utolsó *»Armeniai-hymnus«* is, egész Páris oda volt az elragadtatástól; s mig egy-

részt roppant sajnálták, hogy elmúltak a szép napok; addig másrészt általános volt az óhaj, hogy ismételjék meg az egész dolgot.

Hanem azután mikor eljött a leszámolás napja és a külön e célra alakított és fizetett bizottság összeült, hogy a beérkezett tengersok számlát és a bevételeket egybe vesse, akkor meglepő felfedezésre jutottak. Nemcsak, hogy a már eleve gyűjtött 200.000 frank oszlott a semmiségbe az ünnepély összes jövedelmeivel együtt, hanem még 600 franknyi fizetetlen adósság is maradt, a mely összeggel már most a szegény armeniai károsultak tartoztak a bizottságnak!

Az igaz, hogy eredetiek voltak a számlák is. Ahol pl. napi bérkocsi kiadások fordultak elő, ott a *»nap«* mindenütt 48 órát számított ám. A *»különös kiadások«* *»fogadások«*, *»gőzfürdő«* és hasonló tettek. A bizottság meg volt zavarodva. Ő tartozik most számolni, s nem tudja, hogyan telek ezt. Végül elhatározták, hogy a kezdeményezőtől, a *»Legújabb napi hírek«* főszerkesztőjétől kérnek tanácsot.

Midőn a *»felülvizsgáló bizottság«* a főszerkesztőhöz belépett, az éppen a legjobb kedvvel füttyrésztett egy csinos áriát. Aztán nyugodtan meghallgatta a bizottság jelentését, melynek elhangozta után kacagva vett fel egy levelet íróasztaláról. A levél éppen akkor jött Arméniából és így hangzott:

A *»Legújabb napi hírek«* szerkesztőségének. Tisztelt uram! 20 év óta lakom az Ara-

Kékus Vidor, Schöpflin Ágoston, Beczkay Lajos, Bertsey György, Déry János, Fekete László, Milibák József, Papp István, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Weisz Károly, Amigó Mór, Frank Lázár, dr. Friedländler Sámuel, Gábel Jakab, dr. Moskovits J. dr. Rednik J. Schwartz Antal, Szmekta Gy., Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Czeglédy Sándor, Deutsch K. Ignác, Dr. Döri Ferencz, Erdélyi József, Farkas Izidor, dr. Grósz Albert, Ince Lajos, dr. Kazay Kálmán, Kugler Albert, dr. Kutiák Ágoston, Löblé H., Mihelfy Adolf, Molnár L., Moskovits Miksa, Ifj. Moskovits Mór, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Müller Salamon, Nyíry György, Papp György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, dr. Vári Szabó Béla, Weiszlovits Adolf, dr. Bulyovszky József polgármester, Rácz Mihály főjegyző, Komlóssy József aljegyző, ifj. Rimler Károly rendőrkapitány, Papp János tanácsnok, Bordé Ferencz tanácsnok, Darvassy Lajos tanácsnok, Dus László főügyész, Tóth Márton alügyész, dr. Gram Károly úrv. h. elnök, Busch Dávid főmérnök, Jablonszky Emil adópénztárnok, Ragány János főszámvevő, Nemes Jenő alszámvevő, Szűts István levéltárnok.

A felolvasott polgármesteri jelentés adatait már közöltük.

Felemlíti a közigazgatásra vonatkozó adatok mellett a polgármester, hogy a király őfelsége megengedte, miszerint az új tűzéraktanya »Vilmos főherceg laktanyájá«-nak nevezessék el. — A laktanya különben teljesen elkészült s a tűzértség részére ünnepélyesen átadatott.

A 7. huszárezred megérkezett Nagyváradra s a városi tanács ünnepélyesen fogadta s megrendelte úgy a tisztikart, mint a legénységet. A fogadtatásért a katonai parancsnokság köszönetét fejezi ki.

Tudomásul adja a polgármester, hogy a főispán a megüresedett mérnöki állásra Lövenstein Zsigmondot, az építőmesteri állásra pedig Csordacsics Ferenczet kinevezte.

A városi szénamázsaló elkészült s mázsa mesterré Csépp György irnokot nevezte ki a főispán.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló szabályrendeletet elfogadták.

A rendőrbiztos választása.

Ezután sor került a Kolmann Adolf halálával megüresedett II. oszt. rendőrbiztosi állás betöltésére.

A pályázók közül Báthory László s még többen visszaléptek s így csak két pályázó maradt. Horváth Géza és Balogh Győző, akiket jelölt is a kijelölő bizottság.

rát hegység tövében s így fölöttébb módomban áll e vidék felől Önt tájékoztatni. Tehát 1. Az Ararát hegyen nem lakik senki; 2. 5000 méternél magasabb a hegység, tehát semmiféle árvíz el nem éri csucsat, 3. de ha az árvíz ezt meg is bírná tenni, senkinek sem okozna vele kárt, mert mint említettem, a hegység lakatlan. Különben is ezen a vidéken a legöregebb emberek is csak egy árvízről tudnak. Csak hogy az előtt néhány ezer évvel volt, a mikor Noe abban a bizonyos Noe-bárkában megmentette életét. Ő is meghalt már régen. Béke hamvaira.

Tisztelettel Dupont-Bey.

A bizottság szóltanul, de dermedten bámult egymásra. De a főszerkesztő nyugodtan így szólt: »Uraim! Ne izgassák magukat. Páris untig eleget mulatott 1-hónapon át pénzéért. Számosan munkát és díjazást nyertek, illetve kaptak. Azt hiszem, legjobb lesz, ha fátyolt boritunk az egész históriára.«

— Borítsunk fátyolt rá!, ismételé kórusban a bizottság.

S úgy is történt.

S mindezek történtek vala az 1895-ik évben, kevéssel az óriási bányász-sztrájk előtt, amely sztrájk alkalmával oly sok szerencsétlen pusztált el az éhség és hideg következtében.

Ah!, ha legalább Armeniaiak lettek volna ők is, — a szegények.

Szavazásra nem került a sor, mert a jelenlevők nagyrésze Horváth Géza nevét hangoztatta s szavazást senki sem kért.

Elnöklő főispán Horváth Gézát egyhangulag megválasztott II. osztályu rendőrbiztosnak jelentette ki.

A jövő évi költségvetés.

A tanács előterjesztette Nagyvárad város 1898. évi költségvetését.

A költségvetést már részletesen ismertették. A kiadás főösszege 1.658.512 korona, a bevétel főösszege 1.469.460 korona s így a hiány 189.480 korona, amelynek a fedezésére 30 százalék közköltő megszavazását kéri a tanács.

Ugy általánosságban, mint részleteiben változatlanul elfogadták a költségeloirányzatot, csupán a közbiztonsági tételével szólalt fel Beczkay Lajos s rámutatott azon ismert tényre, hogy a vágóhídi jégkamara rossz, nem felel meg a céljának. Kérde a polgármestert, hogy jövőben is ilyen állapotban lesz a jégkamara s daczára, hogy a mészárosok nem használhatják, megterhelik őket a magas bérrrel.

A polgármester kijelentette, hogy tudomása van a dolgról s jelenleg tanulmányozza a tanács a kérdést. Igyekezni fog, hogy a jövő nyárra jó legyen a jégkamara. Kapcsolatosan akarják a kérdést megoldani a sertés vágóhid ügyével.

A polgármester kijelentését tudomásul vették.

Változatlanul elfogadták a kövezetvám és a községi iskolák költségvetését.

A város pénztárában kezelt közpénzek elhelyezésére nézve névszerinti szavazással elhatározták, hogy a Nagyvárad Takarékpénztár, a Bihar megyei Takarékpénztár, a Bihar megyei kereskedelmi és Iparbank és a Gazdasági és Iparbankban helyezik azokat továbbra is.

A város kölcsöne.

A város részére szükséges félmillió kölcsönre vonatkozólag a polgármester előterjesztette már ismertett jelentését. Ajánlja a Pesti Hazai Takarékpénztár ajánlatát, mely szerint a pénzügyi előnyös feltételek mellett hajlandó az 500.000 frtot a város részére. 50 évi törlesztésre megadni. Hajlandó továbbá a még később szükséges másfél millió forintot is előnyös feltételek mellett a városnak nyújtani.

Dr. Friedländer Sámuel szintén a Hazai Takarékpénztár ajánlatát pártolja, bár nem lehet kiszámítani a storno díj különbözősége miatt, hogy a Hazai Takarékpénztár ajánlata előnyösebb-e a Pesti Kereskedelmi Bank ajánlatánál. A másfél millió forint későbbi kölcsönre nézve nem tartja kiváló előnynek azon kitételt, hogy az akkori árfolyam szerint adja majd a másfél milliót. Kérjenek határozott ajánlatot, hogy például egy év lefolyása alatt minő feltételek alatt hajlandó a nagy összeget kölcsönözni.

Ragány János hivatkozik a Hazai takarékpénztár írott értesítésére, mely szerint már most hajlandó az egész 2 millió forintot megadni.

Dr. Moskovits József azt kívánja, hogy a mostani ár mellett kérjenek tőle ajánlatot és pedig úgy, hogy ha a szükség beálltával olcsóbb lesz az árfolyam, ne legyen köteleles a város ott venni a kölcsönt.

Mihelfy Adolf hivatkozva a pénzügyi piaczen jelenleg uralgó rossz viszonyokra, kéri, hogy a kölcsön felvételének ügyét a jövő hónapra halasszák.

Ragány János, tekintettel a város sok irányú szükségleteire, nem tartja a kölcsön felvételét halaszthatónak.

Dr. Sarkadi Lajos szintén a halasztás mellett van. Drágább alig lesz a pénzügyi piac s a sürgős kiadásokra elég a meglevő regále-

kötvény. Halasszák el a kölcsön felvételét bizonytalan időre s a regále kötvényeket adják el a kiadások fedezése céljából.

A nagy többség a polgármester javaslatához képest a Hazai Takarékpénztár ajánlatát elfogadta.

A »László gyermek otthon« részére 100 forint segélyt szavaztak meg.

A »Gyermek-kórház« vagyona.

A tanács előterjesztést tett, hogy a néhai Sztaroveszky Imre által a »Gyermek-kórház« részére hagyományozott peibárhidai és kotyikleti birtok haszonélvezetének megváltására nézve özv. Tullits Józsefné haszonélvezővel megegyezésre jutott oly képpen, hogy a haszonélvezet fejében özv. Tullits Józsefnének még élv. évi 1831 forintot fizet. A Sztaroveszky-féle házat pedig a Gyermek-kórház céljaira megvásárolja. Így már az 1898. évben felállítható lesz a kórház.

Kunyóssy János elfogadja a tanács előterjesztését, de pótlást kíván. Megvitatandó, hogy a birtok a jövőben fog-e annyit jövedelmezni, mint most; az épületek javításának a költségét ki tartozik fedezni, a város, vagy a haszonélvező. Ezek megvitatása végett az ügyet adják ki a gazdasági, pénzügyi, és jogügyi szakbizottságnak.

A kérdés feletti határozatot, mivel ingatlan vételéről van szó, a jövő havi közgyűlésre tűzték ki. Addig az említett szakbizottságok tárgyalni fogják.

A város csatornázása ügyében jelentette a tanács, hogy a tervek elkészültek. Megbízta a csatornázási bizottságot, hogy a csatornarendszert állapítsa meg.

Szedlarikné-Dudinszky Anna nőipariskolája részére ezer koronát megszavaztak azzal, hogy a város ellenőrzést gyakorol az iskolára; 14 nagyváradai növendéket ingyen kell tanítani az iskolában.

A tanács nevében a polgármester előterjesztést tett, miként az elvállalt kötelezettséghez képest a Zöldkerti temetőt december hó 1-től bezárják.

Milibák József kérdést intéz, hogy van-e új temetőről gondoskodva.

Kugler Albert az iránt intézett kérdést, hogy miként intézkedik a város azokkal szemben, a kik sírhelyeket vásároltak a Zöldkerti temetőben.

Dr. Sarkadi Lajos a kétségtelenül fontos kérdést a temetők rendezése ügyével kapcsolatosan tartja megoldhatónak.

A tanács jelentését tudomásul vették.

A személyzet-szaporítás.

Hosszu vita indult meg a tisztviselők és kezelő személyzet szaporítása kérdésénél.

A tanács egy II. oszt. aljegyző, három II. oszt. fogalmazó, három III. osztályu számítt, 4 végrehajtó, 5 becsüs állásának betöltését kéri elrendelni. A választás a novemberi közgyűlésen ejtelnék meg.

Dr. Friedländer Sámuel szólott először a kérdéshez. Rémséges a tanács javaslata első pillanatra, hogy az adók behajtásáért kelily tömeges személyszaporítás, de még sem oly szomorú dolog. Vagy nem képesek Nagyvárad város polgárai fizetni s akkor nem kell nagyobb szigor, vagy képesek s akkor be kell hajtani azokon, a kik képesek a fizetésre. Egyszerre a polgárokra zudítani azonban nem szabad a végrehajtókat. — A járványkórházhoz sem kell ily hirtelen ennyi személyzet. Felemlíti az adóhivatal és pénzügyigazgatóság között

felmerült differenciákat. Nem mondja azért, hogy vétessék le a javaslat a napirendről, de újabb bizottsági tárgyalások alá vegyék s ezért a jövő hónapra halasszák a tárgyalását.

Dr. Bullyovszky József hosszasan fejtegeti a személyzet szaporításának szükségét. Már tavaly megszavazta ez állásokat a közgyűlés, s most a szükséghez képest be kell tölteni. Vázolja az adóhivatalnál fennálló helyzetet, melyet okvetlen rendezni kell. Baj, hogy a könyveket napdíjasok vezetik, a polgárokat nem intik meg az adóhátralékért, csak rájuk mennek a végrehajtással, ami sérelmes. Helyiség sincs ez irányban is intézkedni kell. A II. oszt. aljegyzőre, éppen úgy a fogalmazókra nagy szükség van; mert nincs képesített ember a helyettesítésekre. Ajánlja a javaslat elfogadását.

Kunyhóssy János hivatkozik arra, hogy egy évvel ezelőtt a fizetés emelésnél 50 ezer frt újabb terhet szavazott meg a közgyűlés. Ha a személyzet szaporítást személyzet elbocsátással együtt viszik keresztül, kevesebb személyzet kell. Az első aljegyző, ha nem foglal el más állást, meggyőzi a munkát; de ha már ettől a boldogító rendszertől nem akarnak eltérni, elég lesz a II. aljegyző helyett egy fogalmazó is. 800 lakás üres a városban, mindenki érzi hátrányát a rossz termésnek; sujtva van az iparos, kereskedő, orvos, ügyvéd, mindenki, a végrehajtó meg nagyon sokhoz, mert nem tudnak fizetni. Szemben a törvényhatóság jóindulatával a tanácsosok buzgósa nélkülözhetővé tehet több személyzetet. Adják vissza a javaslatot a tanácsnak, hogy újabb javaslatot terjeszzen elő, kevesebb személyzet-szaporítással.

Hlatky Endre ecseteli az adóhivatal jelenlegi helyzetét, melyen a város érdekéből is segíteni kell, hogy az állami adók után járó városi jövedelmek el ne kallódjanak. A személyzet szaporítás ügye már tüzetesen meg lett vitatva, s a mit most kérnek, az a minimum. Ha nem rendezzük az adóhivatalt, kimondják a városra az anyagi felelősséget, állami végrehajtókat hoznak a nyakunkra. A rendezés a polgárság érdeke. Eddig még az sem volt, akivel az ügyeinket elintézzük. A II. oszt. aljegyzőre is szükség van s a 200 frt különbözetről nem lenne helyes fogalmazóval pótolni. Talán a járvány kórházhoz kért személyzetet lehetne mellőzni. Megszavazza a tanács javaslatát.

Dr. Bullyovszky József a járványkórház személyzetét már csak azért is szükségesnek tartja, hogy a jelenleg is ott alkalmazott rendőrök ne hordhassák szét a ragályt. Ezek egyenruhával lesznek ellátva, hogy ne érintkezzen velük a közönség.

Mihelfi Adolf szomorú szívvel bár, de megszavazza az adóhivatal személyzetének szaporítását. Az állam szorít bennünket, pedig a pénzügyigazgatásnál, igazságügynél is kellene személyzet-szaporítás, hogy a közönség érdekei megóvassanak. Majd ha újabb áldozatot kell hozni az államnak, ne feledjük el ezen jelenségeket. A három fogalmazó állás betöltése nem szükséges s hiszi, hogy a tanács is közreműködik, miszerint ez a három fogalmazó ne legyen szükséges. A három fogalmazói állás betöltésének elhalasztását indítványozza.

Dr. Bullyovszky József ellenkező véleményben van. Egy fogalmazó kell a kihágási ügyek ügyeinek ellátására, mivel Gerő kapitány a bünygyi nyomozat vezetését veszi át. A másik két fogalmazó a pénzügyi tanácsosok mellé szükséges.

Dr. Friedländer Samu ismételve felszólalt. Ez inséges esztendőben nem helyesli az adóvégrehajtás fokozását. Adják ki a javaslatot a pénzügyi szakbizottságnak.

Darvas Lajos a fogalmazók alkalmazása érdekében szólalt fel. Nyolcz év óta nélkülözi a második fogalmazót. Évenként 20,000 ügdarabot napdíjasokkal végez el.

A vita berekesztetvén, általánosságban elfogadták a személyzet-szaporításra vonatkozó javaslatot. A három fogalmazó állás helyet azonban csak egyet töltenek be s így a két tanácsos nem kap fogalmazót.

A honvéd huszár laktanya.

A tanács előterjesztést tett, hogy az építendő honvéd-huszár laktanya tervei elkészültek. Az árlejtés kiírását november 1-ig terjedő határidővel írják ki.

Dr. Sarkadi Lajos: A múlt közgyűlés csak 250,000 frt építési költség összegéig adott felhatalmazást, s úgy értesült, hogy a laktanya költségvetése 270,000 frt. Ez okból kéri az ügyet megfigyelni.

Dr. Bullyovszky József kijelenti, hogy a tanács is csak a 250 ezer frt keretén belül akarja a kaszárnyát felépíteni.

Betőny László főispán felemliti, hogy az ügy még nincs előkészítve s csak bejelenti a tanács.

Rondes Vilmos felveti, hogy egységáruk mellett többbe kerülhet az építés, mint az előirányzat. Ezért vagy vállaljon anyagi felelősséget a tanács, hogy nem kerül 250 ezer forintnál többbe, vagy pausaléba adják ki. Indítványozza, hogy az esetben adják ki az építést, ha a vállalkozó 250 ezer frtért teljesen felépíti.

Dr. Bullyovszky József indítványára a tanács előterjesztését elfogadták s az ügy érdemleges tárgyalását a jövő havi közgyűlésre tűzték ki.

*

A tüzer kaszárnya teljes elkészültét tudomásul vették.

A petróleum szállítását Krugstein Izidor, a gyertya szállítását Janky József nyerte el.

A szikviz adó bérletére vonatkozólag az árlejtésnél Szűts Samu és társa tették a legelőnyösebb ajánlatot, évi 6200 frttal. Két pótajánlat érkezett azonban be: az egyiket Reich Jakab adta be 25% jutalom mellett biztosítja a 6200 frtot vagy ennyi bért ad, a másikat Feldman Izidor adta be évi 6600 frttal.

Uj árlejtést tartanak:

A tüzifa szállítására nézve szintén új árlejtés lesz.

Az utcazeprők fizetés emelés iránti kérényét elutasították.

A bor-ellenőrző bizottságot meg alakították.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s a közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 15—20. Katonai ellenőrzési szemle Nagyváradon.

Október 20. A biharmegyei nőegylet választmányi ülése.

Október 23. Felolvasó-estély a v. velencei Nép körben.

Nov. 7. Elnökválasztó rendkívüli közgyűlés a kath. körben d. e. 11 órakor.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlaub park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Uj rektor a budapesti szemináriumban és a Pázmáneumban. Egyházi körökben nagy feltűnést fognak kelteni azok a hírek, melyeket a »Budapesti Hírlap« közöl az esztergomi káptalanban küszöbön álló változásokról. E változások két országos intézetet is érintenek és így többeket fognak érdekelni. Adjuk a híreket a B. H. nyomán a következőkben: Heteyi Samu apát-kanonok, hercegprimási igazgató a budapesti központi szeminárium rektorává fog kineveztetni, s egyuttal fölszentelt püspökké lesz, hogy mint ilyen a megszűnt vikariátus által teljesített bérmláso-

kat és szenteléseket végezhesse. Utódául Aschenbrier Antal kanonokot nevezik ki primási irodaigazgatóvá. A bécsi Pázmáneum igazgatója, Czibulka Nándor esztergomi apát-kanonok betegsége miatt ezen állásáról leköszönvén, helyét Walter Gyula kanonok, egyházmegyei tanfelügyelő foglalja el. Az egyházmegyei főtanfelügyelőiséget Venzell Antal kanonok foglalja el. A pozsonyi káptalanban megüresedett két kanonokistallumra Némethy Lajos esztergom-vizivárosi esperes-plebánost, jeles egyházi író és Schiffer Ferenc budapesti katolikus legényegyesületi elnököt nevezik ki.

* Kinevezés. A kassai itélő tábla elnöke Makai Kálmán élesdi lakos végzett joghallgatót az ottani itélő tábla kerületében díjas joggyakornokká nevezte ki.

* Szacsavay Imre emlékezete. Szacsavay Imréné, a 49-iki országgyűlés jegyzőjének és honvéd százados halálának évfordulóját a nagyváradi polgárság az idén kegyelettel fogja megülni. Hegyesy Márton ügyvéd jeles kriminálstank ezen alkalomra munkát készít a nemzeti vértanu életéről és működéséről, a novemberi a városi törvényhatósági közgyűlésen pedig indítványozni fogja, hogy a Kolozsvári-utcát, a melyben ő lakott »Szacsavay«-utcának nevezzék el.

* Kórházi választmányi ülés. Biharvármegye kórházi választmánya ma d. e. 10 órakor ülést tart a megyeház kistermében.

* 30 év a tanári pályán. A nagyváradi községi iskola tanítói karának egy régi tagja: Markovics Pál tegnap töltötte be érdemteljes tanítói működésének 30-ik esztendejét. Ezen nevezetes mozzanat alkalmából a tanító testületet számos tagja kereste fel a jubiláns tanfőúr, s az iskolai hatóság részéről Réz Mihály, a katolikus kartársak nevében pedig Magdics Károly velencei tanító fejezték ki előtte szerencsekívánataikat. Este kedélyes lakoma volt a jubiláns házában, melyen a legjobb hangulat uralkodott és sok sikeres toaszt hangzott el a népnevelés érdemes bajnokára.

* A katonai nevelő-intézet tanárai. A katonai nevelő intézetek és honvéd iskolák tanári karát közel jövőben már szervezik s bár az intézetek még csak a jövő évben nyílnak meg, a tanárokat már most kivezenylik. Ennek a sietős intézkedésnek oka az, hogy ilyen kivezenylés huzamosabb időre, de legalább is 1—2 évre szól, s így a kivezenyelték helyettesítéséről, a szolgálat módosításáról sokféle uton és módon kell gondoskodni az intéző köröknek. Az ügyek illetően állása a leendő tanároknak nézve is sok előnyt jelent; mert így legalább elegendő idejük lesz az előkészületekre és költözködésre. — Valószínű, hogy rövid idő múltán közölhetjük az itt megnyíló katonai iskolák egész tanári karának névsorát.

* Az ügybuzgó hivatalos. Nem hiába jól értesült lap a »Bud. Közlöny«. Az országokat érdeklő legmagasabb kinevezésektől le a czibakházi licitációig mindent tud, hoz és proklamál. — Azt meg értjük, hogy a Kárpátoktól az Adriáig minden hivatalos esemény hű kolportálóra akad benne, — de már, hogy hivatalos figyelme még a Lajthán tundra is kiterjedjen, ezt nem is hittük eddig. Ott van a lap homlokán a magyar korona, alatta pedig »Hivatalos Lap« és éppen ez alatt a kettős égisz alatt fürgő érdeklődés nyilvánul meg a »szomszédok« iránt. Részletesen és előkelő tónusban adja tudunkra Ginger Sándor osztrák állampolgárnak a közép-amerikai Republica Mayor által részére adományozott bécsi főkonzuli állás elfogadását megengedte a legfelsőbb elhatározás. Áldott naivitás. A jó újság azt hiszi, hogy szegény hazánkat ily fontos és mozgalmas napokban ez is érdekl. Isten őrizz! Nem vagyunk mi olyan kíváncsiak, mint a jól értesülő s különféle levelekben kanál minőség-

ben szereplő hivatalos. — Mert »gondolatunk nem megy a falu határára; ásó kapa válasszon el minket egymástól!«

* **Hoványi Ferencz betegsége.** Tegnap délután mint futó tűz terjedt el az egész városban, hogy Hoványi Ferencz városi főorvost szél érte. Mint részvétellel értesülünk a főorvos egyik oldalát, a kezét és a lábát bémulás érte ugyan, de állapota nem veszélyes. A főorvos betegsége mindenütt mély részvételt keltett. Este hat órákor konziliumot tartottak felette orvosársai, akik mindnyájan biznak a beteg felgyógyulásában. Őszintén óhajtjuk, hogy mielőbb teljesen felgyógyulva vezesse tovább városunk közegészségi ügyeit.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Özy. Kozocsa Mártonné született Donszky Margit mint neje s gyermekei; Erzsébet, férjezett Péter Mihályné, Dávid és Márton, s unokái: Kozocsa István és Péter István s számos rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a szeretett és felejthetetlen jó férj, atya, nagyatya és rokon Kozocsa Márton-nak, élete 83-ik s boldog házassága 49-ik évében, Magyar-Cséken 1897. évi október 13-án este 8 órákor rövid szenvedés s a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. Megboldogultnak földi maradványai 1897. október 15-ik napán d. u. 4 órákor fognak a római katólikus szertartása szerint a magyar-csékei sírkertben eltemetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig a következő napon délelőtt 10 órákor fog az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre elhunytak rokonai s jó ismerősei meghívotnak. Kelt Magyar-Cséken, 1897. október 14. Az örök világozás fényeskedjék neki!

* **A hollód—kötegyáni—vésztoi vasut.** Biharvármegye egy nagy vidéke: a tenkei és beéli járások még mindég nélkülözik a vasut előnyeit. Pár évvel ezelőtt tervbe vették egy vasut építését, mely a belényesi vasut Hollód állomását közné össze az alföldi vasutvonallal, a legközelebbi irányban, Tenke érintésével. Előbb Nagyszalontáig akarták a vasutat vinni, hogy itt kapcsolják be az alföldi vasutba, de mivel Nagy-Szalonta megtagadta a hozzájárulást, gr. Tisza István jóvoltából kötegyánra irányították. Innét, kiépítik Vésztoig s érinteni fogja a Tisza dominiumot. A vasut engedélyezését, több vicinálissal tegnap tárgyalta a képviselőház s az engedélyt megadták.

* **Öngyilkosság.** Szakadali János szakáli lakos az istállóban a mester gerendára felakasztotta magát. Az öngyilkosság oka családi viszály miután a feleségével mintegy 6 év óta rossz viszonyban élt.

* **Elfogott szöllő tolvaj.** A szüret elérkeztevel nem szűnt meg a szőlő lopás, sőt még szaporodott a számuk. Tegnap Kovács Sándor foglalkozás nélküli napszámot csípték meg a szőlőt dézsmálta. A tolvajt bekísérték.

* **Elloptak két kakast.** Müller Gyula katonavárosi szatócs és háztulajdonosnak a múlt éjjel két szép kakasát lopta el valami ügyes csirkefogó. Károsult a rendőrségnél jelentést tett. Azt hisszük, hogy a beállandó hideg alkalmával nem lesz utolsó esett és az éjsötétében még többször lesz vizit a tyúk ketrecben. Jó lesz tehát résen lenni!

* **Öngyilkos szobaleány.** Megirtuk tegnapi számunkban, hogy Váli József szikvizgyáros szobaleánya öngyilkossági kísérletet követett el. Mint most biztos forráskól értesülünk, a leánynak semmi féle komolyabb baja nincs, sőt már a kórházból is kibocsátották.

* **Halál a mezei egerek és poczokra.** A földmívelésügyi miniszter az ország egyes részeiben elszaporodott mezei egerek és poczok irtására utmutatást készített, melyet Biharvármegyének a gazdaközönség részére való szétosztás céljából több példányban megküldött. Együttal közli az utmutatás az irtáshoz használandó Hohenheimi egérfogó rajzát is és

egyéb védekezéseket. A füzet megemlíti, hogy a kapuvári uradalomban (Sopronmegye) a f. év augusztus hó végéig 32 kat. holdon kétszeri szántás alkalmával 44.000 poczot vertek agyon.

* **Rejtélyes holttest.** Berettyó-Ujfaluból írják: Bihar-Tordán a napokban egy közép-korú férfit találtak az utszélen holtan, a hulla felismerhetetlenségig el volt torzulva. A helyszínen megejtett orvosi vizsgálat során megállapították, hogy méreggel vetett véget a boldogtalan életének; s az erős ásvány méreg — valószínűleg arzénikum — torzította úgy el a hullát. A faluban azt beszélik, hogy az idegen, egy a faluban lakó kuruzslótól kapta a mérget, a boncolás során majd kiderül, hogy mi igaz a mende-mondából. A kir. ügyészséget dr. Korn kir. alügyész fogja képviselni a vizsgálat alkalmával.

* **Elveszett.** Tegnap délután 2—3 óra között elveszett egy arany óra Kiss Dávid útleletől a Zöldfa-utcaig. A becsületes megtaláló kéri, hogy az órát, illő jutalom ellenében adja át a rendőrségnek.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

Arányi és Pevny Nagyváradon. November elején érdekes hangversenyre van kilátásunk. Arányi Dezső és F. Pevny Irén a m. kir. Opera tagjai hangversenyt rendeznek városunkban. Érdeklődéssel nézünk a tervbe vett hangverseny elé, mely a Fekete Sas nagytermében lesz megtartva. A műsor csupa ének-számból fog állani. Arányi és Pevny is kiváló tagjai az operaháznak és a román király látogatása alkalmával mindketten felléptek a Hunyadi László-ban (V. László, Erzsébet); a német császár látogatásakor pedig Bánk-banban (Otto, Berchtold).

REGENY-OSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtá: ROYETTA G. Ford., S. J. 45.

«Urak, lehetségs-e, hogy ma este még esni fog?»

«Hm!» válaszolá Ramolini körülnézve, «hm!»

«Óh! tengernek szép királynője! kiáltá Jamagata lelkesülten, miközben Elzának Velen-czét mutatta.

Mindnyájan Velenzére néztek, mindegyik kifejezte a maga módja szerint csodálkozását és mindnyájan felállottak, kivéve természetesen Ramolini lovagot.

«Végre!» szólt hirtelen Praudino, midőn a gőzös egy pár szigetet megkerülve, a kivilágított kikötőhelyhez ért, «végre! most jut eszembe!»

«Micsoda? gróf ur...» kérdé tőle csendes-en Elza.

«Semmi, semmi!» válaszolá amaz hirtelen összeszedve magát. Azon gondolkozott t. i., hogy mire adta ki a hét lírát és most eme tehertől megszabadulva átengedhette magát a látvány elbűvölő hatásának.

Alig hogy kiszállottak, kezdtek egymástól bucsuzni, kölcsönösen örömet fejezván ki a megismerkedés fölött.

«És hol van Badoero? Nem látta őt valaki?» kérdé Praudino.

Badoero a Lidón maradt a színházban. Mindnyájan megjegyezték, hogy nem valami udvarias módon távozott el.

«Ha legalább köszönésre méltatott volna bennünket, mormogott Cecilia.

Praudino megkísérelte őt védni, de szavait általános roszalással fogadták.

«Fiatalság!» mondá Ramolini megsemmisítő mosolylyal, melytől mindannyian fázni kezdtek.

A lovag az est hűvösséget a hölgyekkel együtt gondoláza óhajtottá élvezni, csak Jamagata és Potapov váltak el a társaságtól, de büntetésül mindegyiküknek egy esőkot kellett eltűrni Gegiótól, a ki álmos arcczal megölelte őket. Mielőtt elváltak volna, Jamagata megszorította Elza kezét és megsugta neki, hogy szerencsétlennek érzi magát, mert el kell hagynia; Potapov pedig

még egy jó tanácsot adott Ceciliának, hogy t. i. a gondolásnak felét fizessék annak, amit az az estéért kért fog.

Tényleg sokáig tartott, míg a nagy ellentét kiegyenlítését nyert és Aribertinek legalább egy fél tucatszor kellett ide-oda szaladgálnia, míg végre megegyeztek hat lírában a borralalót nem számítva.

«Az sok! Nemde? kérdé Cecilia Ramolinit.

«Igen — — és — — nem,» volt a lakonikus válasz.

Midőn Elza leányával a középső ülésen helyet foglalt és látta, hogy az őrnagy is készül beszállani, kérdé tőle, még mindég gunyosan nevetve, de mégis barátságosabban, mint előbb:

«Mi? Del Mautico őrnagy ur nem utazik el?»

«A tizenegy órai vonattal megyek!» És az őrnagy nevetve nézett Ceciliára, a ki szintén nevetett.

«Tudja-e őrnagy ur, hogy tizenegy órára mi egészen biztosan nem leszünk a szárazföldön?» kérdé Praudno, a ki még mindég reménykedett.

«Jó, hát akkor azt mondom, nem utazom el.»

Ez a válasz oly hideg hangon lett mondva, hogy Praudino egy szót sem szólt többé, hanem beszált az őrnagy előtt a gondolába és leült Elza mellé a padra. De a gondolatok egyike tüstént elküldte helyéről, hogy az egyensúly helyreálljon és véletlenül úgy rendelkezett, hogy az őrnagy került Elza mellé.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az udvar köréből.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.) A király — mint a »Hircsarnok« jelenti — tegnap este 7 óra 30 p. elutazott a fővárosból Gödöllőre. Kiséretében P a a r katonai irodafőnök, B o l f r a s z főhadsegéd, L i e c h t e n s t e i n főudvarmester és K e r n l udvari orvos voltak. Ma, holnap és holnapután kora reggeltől késő estig vadásznak és szombat este 9 órára jön vissza a király kiséretével Budapestre. A királyné, mióta az idő jobbra fordult, az egész napot a kertben tölti.

A képviselőház programja.

Budapest, október 14 (Saj. tud. táv.) Hir szerint a Ház e hó 20-án tárgyalja a provizóriumot, 10-ére belekezd az indemnity tárgyalásába, aztán megválaszolja a delegációt s aztán ujév utánig szünetet tart.

Kohn érsek gyásza.

Budapest, október 14 (Saj. tud. táv.) A Kohn olműtri érsek özvegy anyja meghalt Napagedlben, Ausztriában.

A Hentzi-szobor helye.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.) Lueger lapja, a »Deutsche Volkszeitung« azt javasolja — nagyon helyesen, — hogy a Hentzi-szobrot Bécsbe kellene vinni.

A bajor képviselőház ülése (2-ik nap.)

Bécs, október 14. (Saját tud. távirata.) A képviselőház pénzügyi bizottsága ma este folytatta az 1897/98-iki hadügyi költségvetés tárgyalását. A hadügyminiszter a kormány nevében a következő jelentést teszi:

A szövetségtanács ügyrendének 26. §-a szerint elhatározhatja egyes tárgyak titokban tartását, ezekre vonatkozó nyomtatványok pedig a titkos jelzéssel látandó el. A szövetségtanács és a bizottságok szóbeli tárgyalásai, ha titokban tartásuk nincs is határozottan elrendelve, nyilvánosságra nem hozhatók. A szövetségtanács ügyrendjének ezen rendelkezései

folytán és mivel a katonai büntető eljárásairól szóló törvényjavaslat határozottan titkosnak van jelezve, a bajor kormány az ügy jelenlegi állásáról szóló nyilatkozataiban csak igen szűk határok között mozoghat. Formai vonatkozásban csak annyit közölhet, hogy a törvényjavaslatot eddig csak a bizottságok tárgyalták és a tárgyalások még nem fejeződtek be teljesen. A szövetségi tanács teljes ülése az ügyet érdemlegesen még nem tárgyalta.

A katonai büntető törvényjavaslat tilalmának megállapításánál a bajor kormány arra az álláspontra helyezkedett, s melyet az 1892. máj. 28-iki trónbeszédben körvonalozott. Ennek folytán nyomatékosan szót emelt az eddigi bajor katonai törvénykezésben és a katonai büntető eljárásban tartalmazott elvek mellett, különösen a bíróságok organizációja és a tárgyalások szabályozásáról és nyilvánosságáról szóló elvek mellett, a menyiben ezek a tapasztalat folytán kipróbálnak bizonyulnak. Hasonlóképpen állást talált a bajor kormány a bajorországi rezervát jogoknak egész terjedelmében való megővése érdekében és a tárgyalások további menetén szilárdan fog ehhez ragaszkodni. Az eddigi tárgyalásokon már megállapított és még függőben levő pontokról az ügy mostani állásában még a kormány nem közölhet semmit. Bajorországnak nincs semmi oka ezidőszerint az aggodásra. Ha a birodalom részére nem jön létre közös katonai büntető perrendtartás, akkor Bajorországban a régi törvények maradnak meg. A kérdésnek birodalmi törvényre való szabályozása nem történhetik meg a nélkül, hogy a népképviselőket kellőképpen nem értesített volna a birodalmi gyűlésben.

Goluchowski Keszthelyen.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Goluchowski gróf külügyminiszter ma Keszthelyre utazott.

A kolozsvári színház államosítása.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
A kolozsvári színház államosítására felvettek a budgetbe előirányzatot.

A kassa-oderbergi vasút és Falk Miksa dr.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Abból az alkalomból, hogy a kassa-oderbergi vasút szárnyvonalát akar építeni s erre nézve az osztrák kormánytól engedélyt kieszközölni óhajt, a tárgyalások vezetésével megbízott igazgatójuk, Falk Miksa dr. nagyon kényes helyzetbe jutott. Irányadó körökben szóvá tették, hogy összeférhetetlen két dolog az, hogy valaki a magyar quóta bizottság előadója legyen, de egyúttal egy oly vasutat is képviseljen, mely minden tekintetben az osztrák kormánytól függ és bizonyos esetekben annak jóindulatára határozottan reá van utalva. — Szó van azonban arról is, hogy Falk dr. ezen összeférhetetlen két állás egyikéről lemond.

Gyázmise Helfy Ignácért.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Helfy Ignác lelkiüdvéért ma délelőtt gyászistenisztelet volt a Ferencz-rendiek belvárosi templomában. A család tagjain kívül jelen voltak: *Kossuth, Meszlényi, Endrey, Hentaller, Kubik, Thaly, Pichler* és *Madarász József* orsz. képviselők.

A venezuelai határkérdés.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
A venezuelai határkérdés ügyében kiküldendő választott bizottság elnökévé *Merteus* pétervári tanárt választották meg. *Merteus* tanár volt az egyedüli, aki úgy az angol, mint a venezuelai részről fel-

állított jelölt-liszttában szerepelt. A választott bíróság a következő év nyarának végén kezdi meg tárgyalásait Párisban.

A Margit-szigeti fürdő bezárása.

Budapest, okt. 14. (Saj. tud. táv.)
A Margit-szigeti gyógyfürdőt az őszi idő beállta következtében ma estére bezárják. A fürdő télen zárva marad és csak áprilisban nyílik meg.

Napoleon herceg balesete.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Napoleon Viktor herceg Brüsszelben felfordult a kocsiával és könnyű zúzódást szenvedett.

Sir Rhodes meggyógyult.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Sir Rhodes Cecil egészsége teljesen helyreállt.

Zug-ügyvédek.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Payer Lajos és Grünfeld Jakab kolozsvári zug-prókátoroknál házkutatást tartott a rendőrség.

Az Adler-féle ékszerlopás.

Budapest, október 14. (Saj. tud. táv.)
Az Adler-féle ékszerlopás ügyében a rendőrség a nyomozatot befejezte és a lopás miatt gyanúsított *Trachos Zsuzsánna* szakácsnőt ma a kir. ügyészséghez átkísértette. Az elloptott ékszereket kinyomozni nem sikerült ugyan, a rendőrség mindazonáltal kétségtelennek tartja, hogy *Trachos* a tolvaj.

KÖZGAZDASÁG.

Néptanítók a szőlőmivelés szolgálatában.

A földmivelésügyi miniszter a szőlőfelújítás előmozdítása érdekében a néptanítók közreműködését is igénybe óhajtván venni, e célból az állami szakközvegek vezetésé alatt a néptanítók részére a folyó évben 14 helyen négy hétre terjedő szőlő- és borgazdasági tanfolyamokat rendez és pedig: Pozsonyban, Balassa-Gyarmaton, Vácztól, Egerben, Tarcalon, Beregszászban, Bihar-Diószegen, Ménesen, Nagy-Enyeden, Sopronban, Tapolezán, Pécsen, Szegvárdon, és Veszprémben. Az idei tanfolyam első része május hóban jó sikerrel tartatott meg, másik része pedig most van folyamatban. A tanfolyamokon ez idén résztvevő néptanítók száma 173, kik közül 151 tanító a földmivelésügyi minisztertől egyenként 60 forint általányt kap utazási és a tanfolyam tartama alatt felmerülő ellátási költségeinek fedezésére. A tanfolyam befejezése után az azon résztvevő néptanítók vizsgát fognak tenni, mely Tapolezán október 31-én, a többi helyeken pedig október 24-én délelőtt fog megtartatni. Ezeknek a tanfolyamoknak a hazai szőlőfelújítás előmozdítása és helyes irányban terelése körül nagy fontosságot kell tulajdonítanunk, s óhajtjuk, hogy az illető néptanítók az e téren rájuk váró feladatok fontosságától áthatva, az ügynek lelkes apostolai legyenek.

Határidőzlet Londonban. A londoni börzén e héten kezdték meg a határidőzletet. Londonban eddig a spekulációknak ez a neme nem volt képviselve. A londoni üzánssz szerint 4800 métermázsa északi tavaszi buza tesz egy kötetet ab raktár. Minden gabonahatárbeli tranzakció megkezdése előtt vevő és eladó 50 font sterlinget (600 frt) köteles deponálni. Naponta kétszer lesz jegyzés, nevezetesen reggel és délután négy órakor. Nem ismerjük még a Londoni üzánsszok részleteit, de már az itt közltekben is látható, hogy az angolok már némi elővigyázattal fogtak bele az ut üzletbe s kötelesséinként jókora kauceziót kívánnak, a mi talán maga is némi garancia arra nézve, hogy a vakmerő spekuláció ne tegyen tul az angol börzén.

TÓZSDE.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Kedvező vételkedy szilárd irányzatot eredményezett és 30,000 mm. forgalom mellett buza árak 5 krral emelkedtek.

Határidők.

Budapest, okt. 14.	
Buza ősze	12.25
Buza tavaszra	11.84
Tengeri	5.15
októberre	4.45
Rozs ősze	8.50
Zab ősze	6.05

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, okt. 14.	
Osztrák hitel	351.40
Magyar hitel	385.50
Allamvasut	334.75
Rimamurányi	253.50
Villamos vasut	274.—
Salgótarjáni	616.—
Budapest közuti	377.—

Az irányzat gyenge.

Bécs, okt. 14.	
Osztr. hitel	351.—
Magyar hitel	385.—
Allamvasut	334.37

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdán 1897. október 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.75
Magyar koronajárdék	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.40
lalmé ési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát szia von földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	155.25
Tiszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járadék papírban	102.—
Osztrák járadék ezüstben	102.—
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.75
1880. osztrák államsorsjegyek	143.—
Osztrák magyar bankrészevény	96.—
Magyar hitelbank részevény	385.—
Osztrák hitelintézeti részevény	351.75
Páris vista	335.—
20 márkás arany	952.—
Német birodalmi márka	58.80
London viste	119.75
Páris vista	47.52 1/2
20 márkás arany	11.75

SZERKESZTOI POSTA.

Tűzok. A Reflexiók-at — egy kis igazítással közölni fogjuk. Halottak napja körül, amikor az olvasó hangulata már elő van készítve az ilyen komolyabb jellegű Reflexiók-ra. Üdvözlét.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Csemege és Gyógyméz.

A Szt.-László-nyomda kezelésében kapható 3 kilós edényekben **pergetett legtiszább méz**

kilónként 50 krjával.

Czím: a kiadóhivatalban. 311 1-2

Szőlőajtás eladás.

A legnemesebb **csemege és borfajok, gyökeres, fás és zöld ojtások, őszi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők Janky Antalnál Nagyváradon.**

☞ T E L E F O N ! ☞

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

NÁDOR L. és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Ajánlja az őszi és téli évadra a legujabb

vizhatlan grácsi **PICHLER**-kalapokat.

Legnagyobb raktár olasz, angol és **PLESS**-kalapokban.

Valódi prágai férfi és női bőrkeзtyűk, angol kötött keзtyűk.

Férfi- és fiu fehérneműek, legujabb nyakkendők.

Illatszerek, pénz- és szivartárczák,

esőernyők, sétabotok,

valódi email ing- és kézelő gombok,

harisnyák és valódi Jäger-alsók

a legnagyobb választékban és legjutányosabb árban.

A LEGNAGYOBB

czipő- és csizma-raktár.

Férfi-, női-, leány- és gyermek-czipők minden kivitelben a legjutányosabban kaphatók.

Valódi orosz Bagaria **vizhatlan csizmák**

és legnagyobb raktár Galloschni és bőr Camaschnikban.

Csizma- és czipő-különlegességek mérték szerint

a leggyorsabban készítettnek.

808 3-10

☞ T E L E F O N ! ☞